

2

Türkiye Savunma Sanayi Meclis Toplantısı Raporu

7

Kara Araçları İçin İnsansız Otonom Sistemler

9

Ömür Devri Yönetimi Ana Grup ve Ana Gruba bağlı Çalışma Gruplarından Oluşan TSSÖDY'nin Sorumluluk Alanı

10

3. Uluslararası Siber Savaş ve Güvenlik Konferansı Ankara'da Gerçekleşti

12

TUSAŞ - SaSaD Koordinasyonunda Emekli Subayları Ağırladı

Başkanın Mesajı

“SaSaD Üyeleri, Derneğimizin faaliyetleri ile sektördeki gelişmelerden ilk elden haberdar olacaklar”

Değerli Üyelerimiz;

Sektörümüzün önde gelen 12 sanayi kuruluşu tarafından Genelkurmay Başkanlığı'mızın önerisi ve Milli Savunma Bakanlığı'mızın destekleri ile 1990 yılında kurulan derneğimiz 28 yıldır misyonunun öngördüğü şekilde, yurt içi ve yurt dışında savunma ve havacılık sektörünü başarıyla temsil ediyor. Sektör oyuncularının gelişim ve uluslararası pazardaki rekabetçiliklerine katkıda bulunmak amacıyla çalışmalarını sürdürüyor. 28 yıl önce 1990 yılında 12 üye ile kurulan SaSaD, bu yıl içerisinde toplam 193 üyeye ulaştı. Böylece sizlerin ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının destekleri ile Türk Savunma ve Havacılık Sanayi'nde kurumsal yerini pekiştirmiştir.

Yönetim Kurulumuz, derneğimiz üyelerinin SaSaD faaliyetleri ile sektördeki gelişmelerden ilk elden haberdar olmasını sağlayacak bir bülten yayınlanmasına ve bu yayının tüm paydaşlarımız ile elektronik ortamda, sosyal medyada (linkedin) ve basılı yayın ile paylaşılması konusunda karar alınmıştır.

Bültenimiz üç ayda bir yayınlanacak olup sektördeki gelişmeler ile dernek çalışmalarımız hakkında bilgilere yer verilecektir. Ayrıca yine çalışma konularımızla ilgili makalelere de yer verilmeye çalışılacaktır. Sizlerden alacağımız destek ve katkılar ile yayınının içerik olarak daha da zenginleşeceğine inanıyor katılımınızı ve yapıcı eleştirilerinizi bekliyoruz.

Bu vesile ile 24 Nisan 2018'de yapılacak Olağan Genel Kurulumuzun tam gün olarak icrasının planlandığını duyurmak isterim. Gündemin ilk bölümünde Ana Yüklenici firmalarımızın halen ithal kalemi olup yerlileştirmek istedikleri alt sistem ve bileşenleri içeren takdimlerinin yanında Savunma Sanayi Müsteşarlığı'nın (SSM) 2018-2022 dönemine ilişkin SSM Sektörel Strateji Dokümanı ile Yerlileştirme-Millileştirme Projeleri hakkındaki sunumları yer alacaktır. Gündemin ikinci bölümü ise seçimli Genel Kurul ve Sanayi Ödül Töreni ile devam edecektir.

Çalışmalarınızda kolaylıklar diler saygılarımı sunarım.

Temel KOTİL
Yönetim Kurulu Başkanı

SaSaD

Turan Güneş Bulvarı 100 / 18 Akşam Plaza 06550

Çankaya / ANKARA

0312 426 22 55

sasad@sasad.org.tr | www.sasad.org.tr

SaSaD tarafından 3 ayda bir yayınlanmaktadır.

Türkiye Savunma Sanayi Meclis Toplantısı Raporu

Türkiye Savunma Sanayi Meclisi 35. Toplantısı, Meclis Başkanı Yılmaz Küçükseyhan'ın başkanlığında Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir, Bakanlık yetkilileri ve meclis üyelerinin katılımlarıyla; Müsteşarlığımızın kısa, orta ve uzun vadedeki projeleri hakkında bilgilendirme yapmak ve sektörden 2018 yılındaki beklentileri değerlendirmek üzere TOBB İkiz Kuleler'de gerçekleştirilmiştir.

Gündem I – Açılış Konuşması ve Bilgi Arzı

Meclis Başkanı Yılmaz Küçükseyhan toplantının açılış konuşmasını yaparak, toplantı gündemini meclis üyeleri ile paylaşarak, Sektör Meclisleri bünyesinde 61 sektör bulunduğunu ve bunların en önemlilerinin başında da Savunma Sanayi Sektör Meclisinin yer aldığını ifade etmiştir. Meclis Başkanı Küçükseyhan, 2016-2017 yılı içerisinde sektör olarak ciro büyümesinin yüzde 22 olduğunu, devamlı gelişen ve ileri giden bir sektör konumunda olduklarını belirterek, Ar & Ge harcamalarında da devlet teşvikleriyle beraber yüzde 33'lük bir artışın göze çarptığını sözlerine eklemiştir. Yılmaz Küçükseyhan yıl içinde Meclisin yaptığı faaliyetler, gönderdiği görüşler, Meclis Başkanlık Divanı olarak katılım sağlanan toplantılar ve yapılan ziyaretler hakkında da meclis üyelerine detaylı bir bilgilendirme sunumu yapmıştır. Küçükseyhan, Meclise her zaman verdikleri katkılardan ve katılımlarından dolayı Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir'e ve Savunma Sanayi Müsteşar Yardımcısı Dr. Celal Sami Tüfekçi'ye teşekkürlerini sunarak, sözü konuşmasını yapmak üzere Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir'e bırakmıştır.

Gündem II - 2017 Yılı Türk Savunma Sanayii Performans Değerlendirmesi, Projelere İlişkin Düşünceler ve Sanayiciden Beklentiler

Tüm meclis üyelerine katılımlarından dolayı teşekkür ederek sözlerine başlayan, Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir, Türk savunma sanayisi ve sanayicilerden beklentilerine ilişkin yaptığı değerlendirmede, "Güçlü Türkiye" için, sektörden daha fazlasını yapmalarını beklediklerini söyleyerek, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, "seferberlik talimatını" savunma sanayisinde hayata geçirmenin önemini bir kez daha vurgulamıştır.

Göreve başladığı, 2014 yılında, Müsteşarlık bünyesinde yürütülen 300 civarındaki proje sayısının bugün 600'e ulaştığının altını çizen Prof. Dr. İsmail Demir, bu projelerden 50 tanesinin sadece 2017 yılında başladığını ve Savunma Sanayi İcra Komitesi'nde çıkan 22 karara ilaveten yaklaşık 40 projenin de şu anda

imza aşamasında beklediğini ifade etmiştir.

Zırhlı personel taşıyıcı ve muharebe araçlarında önemli teslimatlar yapıldığını vurgulayan, Prof. Dr. İsmail Demir; akıllı bombalar, kanatlı güdüm kitleri, hassas güdüm kitleri, lazer güdüm kitleri, nüfuz edici bomba gibi kritik mühimmatların geliştirilip, üretilmesinde önemli mesafeler kaydettiklerini ve bu ürünlerin teslimatlarına da başladıklarını ifade etmiştir. Hava ve kara araçlarının motor ve transmisyon ihtiyaçlarının milli imkânlarla karşılanması amacıyla ilgili alanlarda geliştirme projelerini de başlattıklarına dikkat çeken Prof. Dr. İsmail Demir, Milli Piyade Tüfeği teslimatlarının da hızla devam ettiğini dile getirmiştir.

Müsteşarlık bünyesinde çok sayıda Ar & Ge projesinin başlatıldığına da değinen Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir, son günlerin popüler konusu S-400 Hava Savunma Sistemi tedarikinin yanı sıra Milli Hava Savunma Füze Sistemi çalışmalarının başladığını ve ilgili paydaşların bu çalışmalara devam ettiğini belirterek, Hisar-A, Hisar-O, Hisar-U gibi özgün ve milli sistemlerin test ve geliştirme çalışmalarına da yurt içi kaynaklarla devam edildiğini sözlerine eklemiştir.

Bugüne kadar 1,100'den fazla Mayına Karşı Korunmalı Zırhlı "Kirpi" Aracının, 300'ün üzerinde Zırhlı Personel Taşıyıcı "Kobra" Aracının, 230'un üzerinde "Ejder Yalçın" Zırhlı Muharebe Aracının, Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığına teslim edildiğini ifade eden Prof. Dr. İsmail Demir, Altay Ana Muharebe Tankının seri üretimi için teklifleri aldıklarını ve değerlendirmelerin akabinde seri üretim faaliyetlerine başlanacağını dile getirmiştir.

Prof. Dr. İsmail Demir, T129 "Atak" helikopterinin 26'ncısının Kara Kuvvetleri Komutanlığına teslim edildiğini, 27'ncisinin teslimatı için ise hazırlıkların sürdüğünü ifade ederek, 38 tanesi taktik sınıf, 5 tanesi ise MALE sınıfında toplam 43 İnsansız Hava Aracının Türk Silahlı Kuvvetlerinin hizmetine alındığını ve bu sistemlerden yaklaşık 10'unun da Silahlı konfigürasyonda olduğunu ayrıca Meclis üyeleriyle paylaşmıştır.

Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir, sektörün insan kaynağı ihtiyacının karşılanmasına yönelik çeşitli çalışmalar yaptıklarını ve bunlara yenilerini de ekleyecekleri Savunma Sanayi Meclis Toplantısında ifade etmiştir.

İnsansız ve Otonom Kara Araçları Tasarım Yarışması'na benzer yeni yarışmalar düzenleyeceklerinin de müjdesini veren Prof. Dr. İsmail Demir, bu konudaki projelere sanayicilerden destek ve katkı vermesini beklediklerini de dile getirmiştir.

Prof. Dr. İsmail Demir, insan kaynağına yapılan yatırımın en önemli ayaklarından birini, sürpriz etkisi yapacak teknolojilerin hayata geçirilmesi ve buna uygun bir ortamın yaratılması olarak gördüklerini vurgulamış, Savunma sanayisine seferberlik ruhuyla katılmak gerektiğine işaret ederek, sanayicilerimiz başta olmak üzere bu ruhu derinden hissetmemiz gerektiğinin de altını çizmiştir.

Prof. Dr. İsmail Demir "Sanayicilik bir anlamda kahramanlıktır. Kolay para kazanılabilecek bir dizi alan varken parayı savunma sanayisine yatırmak ve burada çok büyük kazanç beklemek akıllı değil, cesaret, yürek ve adanmışlık işidir" değerlendirmesinde bulunarak konuşmasını sonlandırmıştır.

Meclis toplantısı katılımcıların Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir ile yaptıkları karşılıklı soru-cevap oturumu şeklinde devam etmiştir.

Gündem III - Yürütülen Projeler, Yakın Gelecekteki Projeler, Orta Ve Uzun Vadedeki Projeler

Network arasının ardından Savunma Sanayi Müsteşarlığı Sanayileşme Dairesi Başkanı Bilal Aktaş orta ve uzun vadedeki projeleri anlatmak, sanayileşme faaliyetleri, sektör yönetimine ilişkin planlamalar, Ar & Ge ve teknoloji faaliyetleri konusunda detaylı bilgi vermek amacıyla hazırladığı sunumu Meclis Üyeleriyle paylaşmıştır.

Aktaş, Müsteşarlık olarak yükümlü oldukları unsurları kategorilere ayırdıklarını ve A kategorisinde Türk Savunma Sanayi tarafından gerçekleştirilmesi elzem olan iş paylarının, B kategorisinde savunma ve havacılık uzay ürünlerinin ihracatının, C kategorisinde ise teknoloji yetenek kazanımı ve yatırımlarının bulunduğunu ifade etmiştir.

Uzun vadedeki hedeflerin başında sürdürülebilir savunma sanayi için teknolojik alt sistem sahipliği geldiğini ve bunu geliştirmek için yurt içi geliştirme modeli üzerinde durduklarını söyleyen Bilal Aktaş; yurt içinde olmayan teknoloji ve tasarımı yapılmayan, üretilmeyen alt sistemlerin sektöre kazandırılması, yurt içinde kazandırılmış kabiliyetlerin müteakip projelerde kullanımı ve sektörde yer alan yurt içi firmaların yeni çıkarılacak projelerde yer almasının sağlanmasının sektör için çok önemli olduğunu altını çizmiştir.

Bilal Aktaş, önümüzdeki 5 sene boyunca sanayi katılım offset uygulamalarının sürekliliğini devam ettireceğini, nitelikli ürün ve altyapı destek kredisi çalışmaları faaliyetlerinin süreceğini ve bu çalışmalarda kredi hacmini artırmaya yönelik düşünceleri olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında sektörün yapacağı yatırımlarda herhangi bir bölge farklılığı olmaksızın (eğer savunma sanayi alanında yatırım yapılıyorsa) ülkenin her yerinde beşinci derece bölge teşvik uygulamalarından faydalanabileceğini katılımcılarla paylaşmıştır.

Müsteşarlık olarak sektörden beklentilerini de ifade eden Sanayileşme Daire Başkanı Bilal Aktaş, ihracatın olmazsa olmaz konulardan biri olduğuna ve üretilen ürünlerin yeterli kalite, sertifikasyona sahip ve uluslararası rekabete haiz olması gerektiğine vurgu yapmıştır. Devlet tarafından verilen destek ve teşvik mekanizmalarının verimli bir şekilde

kullanılmasının gerektiğini ve bunun için Müsteşarlık bünyesinde Sektörel Strateji ve Yatırım Planlama Şube Müdürlüğünü kurduklarına değinmiştir. Aktaş, ayrıca sektördeki tüm firmaların küme yapıları oluşumlarına katılım sağlanmasının önemine de dikkat çekmiştir. Bunlara ek olarak; kurumsal entegre yazılım sistemlerine sahip olunmasını ve yapılan sözleşmelerdeki gereksinimlerin nasıl karşılanacağı konusuna firmaların hâkim olması gerektiği belirtmiştir. Tüm firmaların portala üye olması tavsiyesinde bulunan Aktaş, portaldaki bilgilerin güncel tutulmasının öneminden ve şirket bünyesinde çalışan personelin hangi alanlarda yüksek lisans ve doktora sahip olduğunun bu portala islenmesi gerekliliğinden bahsetmiştir.

Ar & Ge yol haritasına da değinen Bilal Aktaş, bu noktadaki esas amacın teknolojinin tabanına inmek olduğunu dile getirmiştir. Otonom ve kontrol teknolojileri, ileri malzemeler, yenilikçi platform sistem ve konseptleri, enerji ve etki sistemleri, algılayıcılar, sinyal görüntü işleme, KBRN, elektronik harp, tahrip teknolojileri, haberleşme teknolojileri, bilişim ve siber güvenlik projeleri öncelikli projelerin Ar & Ge yol haritasında yer aldığını katılımcılarla paylaşmıştır.

Bilal Aktaş, teknolojiye üstün olmadan ülkenin bağımsızlığından söz etmenin mümkün olmadığını ve bunun da mutlaka tabana yayılmış bir tedarik zinciriyle yapılması gerektiğini düşündüğünü belirterek sözlerini noktalamıştır.

Kapanış konuşmasını gerçekleştiren Savunma Sanayi Müsteşar Yardımcısı Dr. Celal Sami Tüfekçi ise 2017'nin sektör açısından dolu bir yıl olduğunu ve 2018 yılının sektör adına daha da verimli geçmesini temenni ettiğini belirtep katılımcılara verdikleri katılardan dolayı teşekkür ederek konuşmasını noktalamıştır.

Stratejik Ürün Destek Programı

Dünyada siyasi sınırların yeniden yapılanması, ticari blokların kurulması, ticaret anlaşmaları ve makroekonomik verilerin sürekli değişim göstermesi ile yerileştirme ve millileştirme konuları ekosistemin gündemi haline gelmiştir. Türkiye’de bu konularda çalışmalarına başlamış olup Kalkınma Planlarını, Stratejik Yol Haritasını bu unsurları göz önünde bulundurarak yenilemiştir. Bu çerçevede cari açık problemini azaltmaya katkıda bulunacak yatırımların desteklenmesi yoluyla; ithalat miktarı yüksek stratejik ara malların yerli üretiminin teşvik edilmesi, ülke ekonomisine katma değer sağlanması, imalat sanayinde yerli girdi oranının arttırılması ve yerli imalat sanayinin gelişmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’nin 2023 vizyonunda yer alan “Dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olmak” hedefine ulaşmak için Türk Sanayisinde yerileştirmeye giden Türkiye Cumhuriyeti sanayinin gelişmesinde önemli rol oynayan KOBİ’lerin problemlerine çare olmak amacıyla “Stratejik Ürün Destek Programı” adı altında yeni bir çağrı programı yayınlanmıştır. KOSGEB tarafından yönetilecek bu program ile yurt dışından ithal edilen ürünlerin Türkiye’de yerli ve milli imkânlarla üretilmesinin cari açığı azaltması ve Türkiye’nin ekonomik performansına katkı sağlaması beklenmektedir. 2023 vizyonuna erişilebilmesi için cari açığın kapatılması ülkemiz adına önem arz etmektedir. Cari işlemler dengesi incelendiğinde ise bu gayeye ancak ve ancak stratejik ürün olarak adlandırdığımız ithalat oranı yüksek ara malların ülke içine alınarak yerileştirilmesi, teknolojisinin millileştirilmesi ve seri üretime geçilmesi yoluyla yapılabilir.

Stratejik ürün destek programı teknolojik üretim yeteneklerini geliştirerek ithalatı yüksek olan stratejik ürünlerin yerileştirilmesi, Hükümet Programları ve Yıllık Programlar çerçevesinde belirlenen yerli ve milli ürünlerin üretilmesi ve üretimde daha yüksek oranda yerli girdi kullanımı ile cari açığın azaltılmasına katkıda bulunacak yatırımlarının desteklenmesidir.

Program kapsamında ithalatı yüksek olan stratejik ürünlerin yerileştirilmesi ve millileştirilmesi, üretimde daha yüksek oranda yerli girdi kullanımının sağlanması, KOBİ’lerin teknolojik üretim yeteneklerinin geliştirilmesi ve teknolojinin tabana yayılması, KOBİ ile büyük işletmelerin birlikte hareket edebilme yeteneklerinin geliştirilmesi, cari açığın azaltılmasına katkıda bulunacak yatırımların desteklenmesi bulunmaktadır.

Bu kapsamda KOSGEB ile SaSaD arasında 29 Kasım 2017 tarihinde “Stratejik Ürün Destek Programı Çerçeve İşbirliği Protokolü” imzalanmış ve bu protokole göre;

a) Stratejik Ürün Destek Programı kapsamında desteklenecek ürünlerin belirlenmesi amacıyla ortak çalışma yürütülmesi,

b) Stratejik Ürün Destek Programı kapsamında Büyük İşletmelerin ve/veya KOBİ’lerin belirlenmesi ile ortak üretim/satış işbirliklerinin oluşturulması,

c) Taraflarca, Stratejik Ürün Destek Programı tanıtımının ve KOBİ’ler arasında destek programına yönelik farkındalığın arttırılması hususunda gerekli çalışmalarına yapılması,

d) Stratejik Ürün Destek Programı kapsamında oluşturulacak proje değerlendirme kurullarının oluşturulması,

e) Stratejik Ürün Destek Programı kapsamında Teknik ve Mali analizlerin yapılmasına yönelik işbirliği çalışmalarının yapılması,

f) Projelerin takibinde ve koordinasyonunda taraflarca iş ve işlemlerin kolaylaştırılması ve hızlanması amacıyla gerekli çalışmaların yapılması,

g) Yapılacak ortak çalışmaların amacına uygunluğu hususlarında taraflarca izleme çalışmalarının yapılması ve yürütülmesi,

h) Karşılıklı olarak bilgi ve veri paylaşımını sağlamaya yönelik çalışmaların yapılması,

Konularında tarafların işbirliği yapması ve bu kapsamda ortak çalışmalar yürütülmesine karar verilmiştir.

İşletmeler için “Stratejik Ürün Destek Programı” oldukça önem arz etmektedir. Yalnızca üretim kapasitesinin geliştirilmesi değil, KOSGEB’in proje başvurusu öncesinde firmalardan istemiş olduğu kapsamlı fizibilite çalışmaları da mühimdir. Fizibilite çalışmaları sonucunda işletmeler mevcut durum analizlerini, çalıştıkları sektöre ilişkin pazar analizini, stratejik planını, projenin fizibilitesini ve proje risk analizi gibi makro verileri elde etmiş olacaklardır. Bu veriler firmanın gelecek öngörülerini için yol haritası niteliğini taşımaktadır.

KRİTERLER	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	< 50	<250
Yıllık Net Satış Hasılatı	< 8 Milyon TL	<40 Milyon TL
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	< 8 Milyon TL	<40 Milyon TL

Destek kapsamından Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler yararlanabilir. İşletme bu programa münferiden, paydaş ya da büyük işletme ile iş birliği yaparak başvurabilir. Desteğe başvuran işletmelerin Stratejik Ürün olarak belirlenen 9 faaliyet alanından en az birinde işlem yapıyor olması gerekmektedir.

20- Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı

21- Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı

23- Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı (savunma sanayi ile işbirliği yapılması halinde)

26- Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı

27- Elektrikli teçhizat imalatı

28- Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı

29- Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı

30- Diğer ulaşım araçlarının imalatı (30.99 hariç)

32- Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı

KOBİ Stratejik Ürün Destek Programı kapsamında verilecek desteklerin üst limiti geri ödemeli ve/veya geri ödemesiz olmak üzere toplam 5.000.000 TL'dir. Destek oranları ise Makine-Teçhizat Desteği kapsamında %70 geri ödemesiz %30 oranında geri ödemeli, diğer destek konularında da %70 geri ödemesiz olacaktır. Makine-Teçhizat giderleri ve yazılım giderleri için yerli malı belgesi ile alınan ürünlerde geri ödemesiz destek oranlarına %15 ilave edilir. Bu durumda geri ödemeli destek oranından %15 eksiltme yapılır. Böylelikle geri ödemesiz destek oranı %85'e kadar yükselir.

İşletme Ölçeği	Destek Unsuru	Destek Oranları
Küçük ve Orta Ölçekli İşletme	Makine-Teçhizat Desteği	%70 (Geri Ödemesiz) %30 (Geri Ödemeli)
	Diğer Destekler	%70 (Geri Ödemesiz)

Destek kapsamında olan unsurlar ise Makine-Teçhizat Desteği, Yazılım Giderleri Desteği, Personel Gideri Desteği, Bilgi Transferi Desteği, Test-Analiz, Kalibrasyon ve Referans Numune Desteği ve Hizmet Alımı Desteğidir.

Birinci dönem başvuruları **01 Ocak - 31 Mart 2018** tarihleri arasında alınacaktır. Başvuru dosyası, Ön Değerlendirme ve Teknik-Mali Raporlar 15 Mayıs 2018 tarihine kadar gönderilecektir. Kurul Değerlendirmesi 16 Mayıs - 30 Haziran 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilecektir.

İkinci dönem başvuruları ise **01 Temmuz - 30 Eylül 2018** tarihleri arasında alınacaktır. Başvuru dosyası, Ön Değerlendirme ve Teknik-Mali Raporlar 15 Kasım 2018 tarihine kadar gönderilecektir. Kurul Değerlendirmesi 16 Kasım - 31 Aralık 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilecektir.

KOBİ Stratejik Ürün Destek Programında, yatırım proje süresi en fazla 36 (otuz altı) aydır.

Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı

Küresel rekabetin hızla önem kazandığı son yıllarda işletmelerimiz ulusal ve uluslararası piyasalarda yoğun bir baskının altında hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Ayakta kalabilmeleri için ekonominin temel kuralı olan rekabet üstünlüğünü sağlamaları gerekmektedir. Ancak teknolojinin her geçen gün değişmesi ve ilerlemesiyle birlikte bu üstünlük üretimsel hacim artışı ile değil Ar & Ge ve inovasyon yoluyla olma mecburiyetindedir. Günümüzün bu zorlu rekabet ortamında Ar & Ge faaliyetlerinin sürekliliğini sağlayan ve inovasyonlarını hayata geçirebilen işletmeler ancak sürdürülebilir rekabet avantajı yakalayabilir ve bunu koruyabilirler. İşletmeleri sürdürülebilir rekabet avantajı kazanmış ülkeler ise zenginleşebilir, ekonomik ve sosyal anlamda yüksek bir refah düzeyine sahip olabilirler. Bu amaçla dünya ülkelerinde araştırma konularında teşviklere oldukça ağırlık verilmiştir. Türkiye'de bu konuda evrensel konjonktürü takip etmektedir. Gerek kamu gerekse diğer çeşitli kaynaklar yoluyla Ar & Ge ve yenilik projelerinin, inovatif fikirlerin desteklenmesine yönelik ciddi anlamda Ar & Ge harcamaları yapılmaktadır.

Bu harcamaların çıktısı olarak ülke olarak beklentimiz; yapılan bu harcamaların ülkemize katma değer yaratacak ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücümüzün artırılmasına katkı sağlayacak yüksek teknoloji içeren ürünlere dönüşmek suretiyle ticarileşmesidir.

Bu konu da öncelikli olarak Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı büyük işletmeler için "Teknoyatırım" programını yayınlamıştır. Programın başarılı olmasıyla birlikte "Yenilikçi, teknolojik ve katma değeri yüksek bir ürün üreten, bu ürünü uluslararası pazarlara taşımak isteyen ve ihracat odaklı çalışan KOBİ'ler önceliğimiz olmak üzere yeni bir vizyon ile bütün KOBİ'lerimize gerekli desteği sağlayacağız." misyonuyla yola çıkan KOSGEB "Teknoyatırım" programını KOBİ'ler için yepyeni bir çağrıyla çıkmıştır.

Bu kapsamda KOSGEB ile SaSaD arasında 20 Ekim 2017 tarihinde "KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Program Çerçeve İş Birliği Protokolü" imzalanmış ve bu protokole göre;

- KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı kapsamında oluşturulacak proje değerlendirme kurullarının oluşturulması,
- KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı kapsamında Teknik ve Mali analizlerin yapılmasına yönelik işbirliği çalışmalarının yapılması,
- Projelerin takibinde ve koordinasyonunda taraflarca iş ve işlemlerin kolaylaştırılması ve hızlanması amacıyla gerekli çalışmaların yapılması,
- Yapılacak ortak çalışmaların amacına uygunluğu hususlarında taraflarca izleme çalışmalarının yapılması ve yürütülmesi,
- Karşılıklı olarak bilgi ve veri paylaşımını sağlamaya yönelik çalışmaların yapılması,

Konularında tarafların işbirliği yapması ve ortak çalışmalar yürütmesine karar verilmiştir.

Bu program ile ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir

yapıya kavuşturulması için öncelikli teknoloji alanlarında yer alan Ar & Ge ve yenilik faaliyetleri sonucu ortaya çıkan yeni ürün/ürünlerin ticarileştirilmesi, ülke ekonomisine katma değer oluşturulması, uluslararası pazarlarda yer alarak teknolojik ürün ihracatına öncülük edilmesi ve ülkemizde yerleşik işletmelerin yatırım yapmasının desteklenmesi amaçlanmıştır.

Desteklenen yatırım şartları ise;

a) KOSGEB ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlar tarafından desteklenen Ar & Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan teknolojik ürünler

b) Yurt dışı teknoloji bölgeleri/araştırma merkezleri/enstitüler/bilim parkları/kuluçka merkezleri/hızlandırıcılarda Ar & Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan teknolojik ürünler

c) Yurt içi teknoloji geliştirme bölgelerinde yer alan işletmelerin, bölgede sonuçlandırdıkları Ar & Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan teknolojik ürünler

d) Kamu araştırma enstitülerinde/merkezlerinde Ar & Ge faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan teknolojik ürünler

e) Patent belgesi ile koruma altına alınan teknolojik ürünler,

f) Doktora çalışması neticesinde ortaya çıkan teknolojik ürünler

g) Teknolojik Ürün (TÜR) Deneyim Belgesi alan teknolojik ürünler

h) Prototip çalışması tamamlanmış teknolojik ürün sahipleri veya kullanım hakkını sözleşme ile hak sahibinden devralmış işletmeler yararlanır.

Şirketin teknolojik ürünün başarılı bir şekilde ortaya çıktığına dair belgeye sahip olması gerekir. Sonuçlandırıldığı tarihten itibaren 5 (beş) yıl içerisinde başvurusu yapılan teknolojik ürüne destek sağlanır. Prototip çalışması tamamlanmış teknolojik ürün sahipleri veya kullanım hakkını sözleşme ile hak sahibinden devralmış işletmeler bu programdan yararlanır. Patent belgesi ile koruma altına alınmış teknolojik ürünler için Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından patent devri yapılmış olması şartı aranır.

Bu destekten mikro, küçük ve orta ölçekli KOBİ'ler yararlanabilir. KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı kapsamında verilecek desteklerin üst limiti geri ödemeli ve/veya geri ödemesiz olmak üzere toplam 5.000.000 (beşmilyon) TL'dir.

Makine-teçhizat, kalıp ve yazılım giderleri için mikro işletmelere %70 geri ödemesiz, %30 geri ödemeli, küçük ve orta büyüklükte işletmelere ise %60 geri ödemesiz, %40 geri ödemeli olarak destek sağlanır. Makine-teçhizat, kalıp ve yazılım giderleri haricindeki giderler için geri ödemesiz olmak üzere mikro işletmelere %70, küçük ve orta büyüklükte işletmelere ise %60 destek sağlanır.

İlk kurul kararında belirtilen toplam desteklemeye esas tutarın %25'i oranında erken ödeme yapılabilir. Yatırım projesi konusu Teknolojik Ürünün yüksek teknoloji düzeyinde olması halinde geri ödemesiz

destek oranlarına % 5 ilave edilir. Yatırım projesine konu satın alınacak makine, teçhizat ve yazılımın; yerli malı belgesi ile tefrik edilmesi durumunda, geri ödemesiz destek oranlarına %15 ilave edilir. Geri ödemeli destek kapsamında KOSGEB tarafından talep edilen teminatlar için, Teminat Giderleri olarak %100 oranında destek üst limiti dikkate alınmaksızın geri ödemesiz destek sağlanır.

Kriter	Mikro Ölçekli KOBİ	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	< 10	< 50	<250
Yıllık Net Satış Hasılatı	< 1 Milyon TL	< 8 Milyon TL	<40 Milyon TL
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	< 1 Milyon TL	< 8 Milyon TL	<40 Milyon TL

Destek Unsurları (Yatırım Projesi Süresince Verilen)

- Makine-teçhizat ve yazılım giderleri desteği
- Personel gideri desteği
- Eğitim ve danışmanlık desteği
- Kira desteği

Destek Unsurları (Yatırım Projesi Sonrası Verilen)

Yatırım projelerini tamamlayan işletmeler 1 yıl süre ile yararlanabilir.

- İşletme Gideri Desteği
  - Personel giderleri
  - Enerji giderleri
  - Bakım-onarım giderleri

İşletme Ölçeği	Destek Unsuru	Destek Oranları
Mikro Ölçekli İşletme	Makine, teçhizat, kalıp ve yazılım giderleri	%70 (Geri Ödemesiz) %30 (Geri Ödemeli)
	Personel, eğitim, danışmanlık, kira desteği	%70 (Geri Ödemesiz)
Küçük ve Orta Ölçekli İşletme	Makine, teçhizat, kalıp ve yazılım giderleri	%60 (Geri Ödemesiz) %40 (Geri Ödemeli)
	Personel, eğitim, danışmanlık, kira desteği	%60 (Geri Ödemesiz)

Başvurular **yıl içerisinde düzenli olarak** alınacaktır. KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programında, yatırım proje süresi en fazla 36 (otuzaltı) aydır. Kurul kararı ile 6 (altı) aya kadar ek süre verilebilir.

Kara Araçları İçin İnsansız Otonom Sistemler

Yılmaz KÜÇÜKSEYHAN, SaSaD Genel Sekreter Yardımcısı, TOBB Savunma Sanayi Sektörü Meclis Başkanı

Silahlı Kuvvetlerde bir deyim vardır: “Zafer Piyadenin Süngüsünün Ucundadır.” Bu söz genel anlamda geçmişteki muharebelerde edinilen tecrübelerle göre söylenmiştir. Yorumlamak gerekirse fiziki kontrol sağlanamayan yerler sizin değildir, asker mutlaka ayak basmalıdır anlamındadır. Bugünün simetrik ve asimetrik tehditlerine karşı teknoloji üstün güçler devreye girmiştir. Sınırların içerisinde yaşanan asimetrik tehdit, sınırların ötesinde yaşanan simetrik ve asimetrik karışımı tehditler, bu mücadelelerde yer alan silahlı kuvvetlerimize ve bölge insanlarına kayıplar verdirmektedir.

Tehditler karşısında yaşanan askeri kayıplar neticesinde, riskli alanlarda ya da bir insanın bulunmasının çok riskli veya imkânsız olduğu durumlarda kullanılmak üzere, yeni teknolojik gelişmeler güvenlik kuvvetlerinin hizmetine sunulmuştur. Bu kapsamda, çeşitli görevleri yerine getirebilecek, kayıpların azalmasına olanak sağlayacak teknoloji, savaş alanlarında başarı kazanmıştır. Bir çok ülkenin gündeminde olan insansız sistemler, kara araçlarına yeni bir boyut kazandırmıştır. Uzaktan kontrol veya otonom özelliklerde olabilen, istenilen düzeyde üretilerek kullanılan insansız kara araçları, sorunlu bölgelerde etkin bir şekilde hizmet vermektedir. Halen insansız hava araçları ve sınırlı da olsa bomba imha robotları gibi otonom sistemler güvenlik güçleri ve karakollarda ihbar ikaz ve gözetleme, hedef tespit ve imha görevlerinde başarı ile kullanılmaktadır.

Savunma Sanayii Müsteşarlığımız insansız otonom sistemler konusunda farkındalık yaratmak, tasarım ve araştırma çalışmalarını bu alana yönlendirmek için çalışmalarına hız vermiştir. Bu kapsamda 2017 yılının Ocak ayında duyurusu yapılan 310 projenin jüri değerlendirmesinden geçtiği ve 20 projenin kısa listeye kaldığı “Roboik İnsansız ve Otonom Kara Araçları Tasarım Yarışması Ödül Töreni” ve “İnsansız Otonom Sistemler Çalıştayı” 14 Aralık 2017 tarihinde Ankara’da gerçekleşmiştir.

Sanayicilerin beklentisi otonom sistemlerle

ilgili konseptlerin, TSK ve diğer güvenlik güçleri tarafından ortaya konmasıdır. Savunma ve Havaacılık Sanayinin üretiminde yaygın olarak kullanılan otonom sistemlerin TSK ihtiyaçlarına yönelik çalışmalarında yetkin bir altyapı sağlayacağı açıktır.

İnsansız otonom sistemleri halen silahlı kuvvetlerin ve güvenlik güçlerinin araçlarının kullanıldığı her ortamda kullanılabilir. Birinci öncelik zayıf vermeden hedefin etkisiz hale getirilmesidir. Oldukça arızalı, kayalık veya sık ormanlık bir alanda bu otonom sistemlerin kullanımı mümkün olmayabilir. Bu şartlardaki bir arazide, indirilmiş kuvvetlerin kullanılması zorunludur. Bu hususlar çerçevesinde üretilecek insansız otonom kara araçları dikkate alınmalıdır.

1990’lı yıllarda asimetrik tehdit, karakollara dönük olarak uygulanmış ve önemli sayıda şehit verilmiştir. Otonom İnsansız Sistemlerle (İHA, uzaktan komutalı gözetleme ve silah sistemleri devreye girince) terör önce kırsaldan meskûn mahallere ve daha sonra da EYP ile ulaşım yollarına yönelmiştir. Bugün ağırlıklı

olarak uygulanan bu tehdide karşı kullanılacak insansız otonom sistemler zayıfı önemli derecede azaltacağı gibi, başarıyı da moral faktörü açısından artıracaktır. Kullanılacak insansız kara araçları özellikle İHA’lar ile entegre olmalıdır.

Zırhlı araçların, arazi şartları nedeni ile kullanılmadığı ortamlarda, insansız otonom sistemlerin başarı ile etkin olarak kullanmak mümkün değildir. Hava ve deniz insansız otonom sistemler bu düşüncenin dışındadır. EYP ile tuzaklanan yollarda kılavuz insansız otonom araçlar ilk uygulamalarda başarı sağlasalar da tehdit bunu en kısa sürede anlayacak ve taktik geliştirecektir. Bu hususun da getirilecek konseptte dikkate alınması gerekir. Bu sistemler kirletilmiş arazide de zayıfı azaltacaktır.

Türk Savunma ve Havaacılık Sanayii insansız otonom sistemleri tasarlama ve üretimi konusunda güçlü bir teknolojik alt yapıya sahip bulunmaktadır. İnsansız otonom sistemlerde görev bilgisayar yazılımları çok önemli bir yer tutar. Bu yetkinlik de sektörümüzde mevcuttur. TSK ve diğer güvenlik güçleri yetenekler ve görev açısından ne tip bir otonom sisteme ihtiyaç duymaktadır? Bu konudaki konseptler nelerdir? Bunları bilmemiz ve el yordamı ile gelişigüzel robotlar, insansız sistemlerin üretimini yapmamalıyız.

“Roboik” İnsansız ve Otonom Kara Araçları Tasarım Yarışması Ödül Töreni Ankara’da Gerçekleşti

Savunma Sanayii Müsteşarlığı tarafından 2017 yılının Ocak ayında duyurusu yapılan ve 310 projenin jüri değerlendirmesinden geçtiği ve kısa listeye kalan son 20 projeden dereceye girenlerin ödüllendirildiği “Roboik İnsansız ve Otonom Kara Araçları Tasarım Yarışması Ödül Töreni” Savunma Sanayii Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir’in katılımıyla, 14 Aralık 2017 tarihinde Ankara’da gerçekleşti.

Savunma Sanayi Müsteşarlığı himayesinde gerçekleşen ‘İnsansız ve Akıllı Sistemler Çalıştayı’ ve ‘İnsansız ve Otonom Kara Araçları Tasarım Yarışması Ödül Töreni’ öncesinde katılımcılara hitap eden Savunma Sanayi Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir, yarışmanın konseptinin nasıl oluşturulduğu, vizyonu ve bu konudaki gelecek planlamaları konusunda önemli mesajlar verdi. Prof. Dr. İsmail Demir “Bu yıl ilk kez düzenlenen ‘Roboik İnsansız ve Otonom Kara Araçları Tasarım Yarışması’ ülkenin şartları ve vizyonunun kapsamlı analizi neticesinde hedef ve öncelikler dikkate alınarak planlandı. Bu yarışmayla biz ‘hayal gücünüzü savunun’ dedik. Kısa bir süre içinde Van’dan Edirne’ye, Sinop’tan Antalya’ya kadar yurdun dört bir yanından bize 500’ün üzerinde proje başvurusu geldi. Bunların 310 tanesi, doğrudan değerlendirmeye girebilecek derecede hazırlıklarını eksiksiz tamamlamış olarak, 23-25 Kasım tarihlerinde Ankara’da gerçekleşen değerlendirme kampında incelemeye alındı. Konularında uzman jüri heyeti tarafından detaylı ve çok aşamalı bir değerlendirme süreci sonrasında ise ilk yirmiyeye giren projeler belirlendi” dedi.

Son dönemde insansız ve otonom sistemlerin öneminin arttığına işaret eden Prof. Dr. İsmail Demir, bu alanda “bir fikrim var” diyenlere, fikirlerin kanal bulmasını sağlayan mecralar oluşturmaları gerektiğini söyledi. Fikrin olgunlaşması, desteklenmesi, hayata geçirilmesi için her türlü desteği sunacaklarını

altını çizen Prof. Dr. İsmail Demir, çarkın, sektör temsilcileri, araştırmacılar ve gençler tarafından döndürüleceğini de dile getirerek, 2018 yılının ilk ayında duyurusu yapılacak olan ‘Roboik’ için daha dinamik ve katılımcı bir yarışma sezonunun da müjdesini verdi.

Savunma Sanayii Müsteşarlığı tarafından bu yıl “Roboik” adıyla ilk kez düzenlenen İnsansız ve Otonom Kara Araçları Tasarım Yarışması, ileri düzey teknolojiler kullanılarak hem iç güvenlik hem de askeri alanda operasyonel kabiliyetlerin artırılmasına, hata payının düşürülmesine, olası personel zayıflarının önüne geçilmesine ya da asgari seviyeye düşürülmesine katkı sağlayacak insansız sistemlerin tasarlanmasını, genç ve üretken beyinlerin uygun teşviklerle geniş katılım sağlayarak, sektöre katma değer sağlanması amacıyla başlatılmıştı.

310 Proje Arasından 20 Proje Kısa Listeye Kaldı – Birincilik Ödülünü “Efe Modüler Otonom Araç Projesi” Kazandı

Roboik-İnsansız ve Otonom Kara Araçları Yarışması planlama çalışmaları Ocak 2017’de başlatıldı. Bu kapsamda 12 Haziran 2017 tarihinde yarışma duyurusu yapıldı ve 19 Ekim 2017 tarihine kadar proje başvuruları toplandı.

19 Ekim 2017 tarihinde neticelenen başvuru süreci sonunda ise 310 proje jüri değerlendirmesine dahil edildi.

23-25 Kasım tarihleri arasında gerçekleşen değerlendirme kampında, jüri tarafından yazılım tabanlı bir değerlendirme yapıldı. Projelerin sahiplerinin jüri tarafından bilinmediği bu 3 günlük değerlendirme kampında ise kısa listeye kalan son 20 proje belirlendi. 20 proje arasından dereceye giren projelerin sahiplerine ödülleri ise “İnsansız

ve Akıllı Sistemler Çalıştayı” sonrasında düzenlenen bir törenle takdim edildi.

Roboik yarışması birincilik ödülü olan 100.000TL’yi “Efe Modüler Otonom Araç Projesi” ile Uğraş Akpınar kazanırken, Uğraş Akpınar’a ödülünü Savunma Sanayii Müsteşar Yardımcısı Dr. Celal Sami Tüfekçi takdim etti. Yarışmada ikincilik ödülü “Dost Otonom Robot Projesi” ile Çağrı Demirbaş’ın olurken üçüncülük ödülü ise “Otosar Halka-İl Projesi” ile Hakan Cavit Yıldız’ın oldu.

Yarışma kapsamında mansiyon ödülleri; “Mergen Projesi” ile Levent Tuna ve Cengiz Akarsu’nun, “Atılgan-1 Projesi” ile Volkan Gökalp’in, “Gergedan Projesi” ile Tolga Yaşar Yılmaz’ın, “YUNT-6x6TaktikTekerlekli İnsansız Kara Aracı Projesi” ile Utku Yücelmiş ve Nurullah Taşkın’ın oldu.

Jüri Teşvik Ödülü ise Jüri Başkanı Prof.Dr. Metin Yerebakan tarafından “Baykuş” projesi ile Barış Bumin, Abdulkadir Uruç ve Sayit Alişan’a takdim edildi.

2018 yılında Prototipler Yarışacak

İnsansız ve Otonom Kara Araçları Yarışmasının ardından 2018 yılı içerisinde iki kategori de yarışma gerçekleştirilmesi planlanıyor. Üniversitelerden bu yarışmaya katılan bireysel katılımcıların; algoritma odaklı, performans tabanlı görevler verilerek yarıştırılması ve firmalara prototip geliştirilmesi hedefleniyor. Bu formatta, ön elemelerde geçen projeler, bir sonraki aşamaya geçecek ve SSM tarafından sağlanacak maddi ve desteklerle seçilen projelerin prototipleri üretilecek. Diğer yandan insansız kara platformlarının yanı sıra insansız hava, su altı ve su üstü araçlarıyla ilgili formatların da yine Savunma Sanayi Müsteşarlığı tarafından gelecek dönemde yine bu formatta hayata geçirilmesi amaçlanıyor.

Ömür Devri Yönetimi Ana Grup ve Ana Gruba Bağlı Çalışma Gruplarından Oluşan TSSÖDYP'nin Sorumluluk Alanı

Bilindiği üzere, Lojistik Destek Dönemi ile Tedarik Dönemini bir bütün halinde ele alan Ömür Devri Yönetimi (ÖDY) yaklaşımının, ülkemiz savunma programlarında/projelerinde uygulanmasına yönelik çalışmalara devam edilmektedir. İlgili konuda gerek gelişmiş ülkelerdeki, gerekse NATO'daki çalışmalar Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, TSK, Savunma Sanayii Müsteşarlığı, ihtiyaç sahibi kamu birimleri ve savunma sanayii firmalarına mensup uzman

personel tarafından yakından takip edilmekte ve çalışmalara aktif katılım sağlanmaktadır.

Söz konusu çalışmalardan elde edilen bilgi birikimi ile ülkemizdeki uygulama ve yaklaşımları bütünleştirmek suretiyle Ömür Devri Yönetimi konusunda ülkemize özgü modeller geliştirilmesini teminen ilgili tüm paydaşların birlikte çalışabileceği bir platform oluşturulmasına ihtiyaç bulunduğu değerlendirilmiştir.

Bu amaçla, paydaşların ortak çalışmaları ile milli bünyemize uygun Ömür Devri Yönetimi modelleri, süreçler, yöntemler, analizler, standartlar, maliyetler, lojistik planlama ve yönetimi İşletme/idame, depo bakım seviyesi (DSB) kabiliyeti kazanımı, kamu-özel iş birliktelikleri (KÖİ) vb. konular üzerinde çalışmalar yapmak üzere, SSM çatısı altında "Türk Savunma Sanayii Ömür Devri Yönetimi Platformu (TSSÖDYP)" kurulmuştur.

Platform yönetiminden sorumlu olan bir Ana Grup ve Ana Gruba bağlı Çalışma Grupları'dan oluşan TSSÖDYP'nin sorumluluk alanı;

- Savunma Sistemlerinin/platformlarının ihtiyaç duyduğu etkin Ömür Devri Yönetimi (ÖDY) konusunda bilimsel/pratik çalışmaları yapmak suretiyle paydaşlararası genel bilgi/tecrübe düzeyini artırmak,
- Uygulamaya esas teşkil edebilecek

yaklaşımları ortaya koymak, daha etkin maliyet/kaynak ve program/proje yönetimi yapılabilmesi için çalışmalar yapmak ve ihtiyaç duyulan dokümantasyonu hazırlamak,

- Genel ve konseptte ilişkin konularda yaklaşımlar geliştirmek ve ihtiyaç duyulan alanlarda çözüme ilişkin tavsiyelerde bulunmak,
- Platform üyelerinin bağlı buldukları kurumlarla irtibat/odak noktası görevini yürütmesi suretiyle iki yönlü iletişim sağlanarak ilgili konuları hızla sonuçlandırılmasına katkı sağlamak,
- Ulusal ve uluslararası çalışmaları takip etmek, aktif katılım sağlamak, eğitim programları, seminerler ve çalıştaylar düzenlemek,
- Uzman personel seviyesinde oluşturulacak çalışma grupları ile ihtiyaç duyulan alanlarda çalışma yapmak,

şeklinde tespit edilmiştir.

TSSÖDYP görev tanımı çerçevesinde platformun yönetiminden sorumlu olacak SaSaD'ı temsil edecek olan ana grup üyelerinin isimleri belirlenmiştir. Bu ana grup altında ihtiyaç duyulan çalışma grupları oluşturulacak ve ihtiyaç duyulan dokümanlar bu çalışma gruplarıncı hazırlanıp, ana gruba sunulacaktır.

3. Uluslararası Siber Savaş ve Güvenlik Konferansı Ankara'da Gerçekleşti

Savunma Sanayii Müsteşarlığının himayesinde; Başbakanlık, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, TÜBİTAK destekleri, SaSaD ve Defence Turkey Dergisi tarafından organize edilen 3. Uluslararası Siber Savaş ve Güvenlik Konferansı 27-28 Kasım 2017 tarihlerinde "Siber Güvenlik Ekosisteminin Geliştirilmesi ve Kümelenme" ana temasıyla, kamu-kurum ve kuruluşları ve özel sektör temsilci ve yetkililerinden oluşan yaklaşık 400 kişinin katılımıyla Ankara'da gerçekleştirildi.

İki gün süren konferans boyunca; "Ülkelerin Siber Güvenlik ve Savunma Politikaları", "Siber Güvenlik Kümelenmesi ve Siber Güvenlik Ekosisteminin Güçlendirilmesi", "Siber Güvenlikte Yeni Teknolojiler", "Siber Güvenlikte; Kamu, Akademi ve Sanayi İş Birliği" ve "Türkiye'deki Yeni Siber Güvenlik Kümelenmesi ve Siber Eko-Sistemin Güçlendirilmesi" başlıkları altında çeşitli panellerde; farklı ülkelerden siber güvenlik uzmanları, yöneticileri, NATO yetkilileri, Türk askeri ve savunma yetkilileri bir araya geldi.

Ana teması "Siber Güvenlik Ekosisteminin Geliştirilmesi ve Kümelenme" olarak belirlenen konferans öncesinde gerçekleştirilen Akademi, Kamu ve Özel Sektör Çalıştayları sonucunda Türkiye'de Siber Güvenlik Kümelenmesi kurulmasına yönelik model çalışmaları da Savunma Sanayii Müsteşarlığı (SSM) yetkilileri tarafından katılımcılarla paylaşıldı.

3. Uluslararası Siber Savaş ve Güvenlik Konferansı'nın da siber güvenlik kümelenmesi kapsamında insan kaynağı eksikliğinin giderilmesine yönelik siber güvenlik akademisi çalışmaları için Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ve İstanbul Üniversitesi (İTÜ) arasında iyi niyet anlaşması imzalandı.

İyi niyet anlaşmasıyla; Türkiye'de siber güvenlik alanındaki insan kaynağı eksikliğinin acil olarak giderilmesine yönelik siber güvenlik akademisi çalışma grubunun teşkil edilmesi, akademi modelinin oluşturulması, yol haritasının belirlenmesi ve rol paylaşımlarının yapılması hususlarında karar alıcılara bilgi sunma amacıyla ortak çalışmalar yapılacak.

Konferansın kapanış bölümünde ise Türkiye'de siber güvenlik alanında siber güvenlik kümelenmesi kurulmasına yönelik çalışmalara başlanıldığı bir deklarasyonla kamuoyuna duyuruldu.

SSM Müsteşar Yardımcısı Mustafa Şeker

tarafından kamuoyuna açıklanan deklarasyon metnine göre; siber güvenlik kümelenmesi oluşturulmasına yönelik çalışmaların başlatılması kararı alındı. Buna göre Siber güvenlik kümelenmesinin teşkil edilmesi amacıyla, ilk olarak ilgili paydaşların yer aldığı kurucu yönetim kurulu kurulacak ve yönetim kurulu tarafından, küme yönetiminin sağlanması için dernek kurulması faaliyetlerine başlanacak. Bu alanda yerli ve milli imkanlarla ürün geliştiren ve hizmet sunan firmalar belirlenecek ve giriş şartlarını karşılayan firmalar, kümelenmeye dahil edilecek.

Kısa ve orta vadede ise bilgilendirme portalı oluşturulacak, öncelikli ürün ve teknoloji yol haritası belirlenecek. Tüm paydaşların katılımıyla yerli ve milli farkındalığı arttıracak etkinlikler ve eğitimler düzenlenecek. İnsan kaynağı yetiştirme yönelik mekanizmalar oluşturulacak. Firmaların sertifikasyonu ve standardizasyonu da yine kümelenme çatısı altında kurulacak bu mekanizmalar tarafından yürütülecek.

TUSAŞ Tedarik ve Sanayileşme Başkanlığı Tedarikçi Geliştirme ve Tedarik Zinciri Yönetimi Süreçleri

Tedarikçi geliştirme ve tedarik zinciri yönetim süreçleri yeniden mühendislik ve prototipleme müdürlüğü tarafından aşağıdaki adımlar takip edilerek yürütülmektedir;

- TUSAŞ tarafından üretilecek özgün projelerde, ihtiyaç olan sistem, alt sistem, ekipman, sarf malzemenin tespit edilmesi,
- Ör: İniş Takımı, Hidrolik, İklimlendirme, Yakıt, Servolar, Kanopi, Uçuş Kontrol Sistemleri,
- TUSAŞ dahilinde sağlanan koordinasyon toplantıları ile benzer konular konsolide edilerek, tasarım, geliştirme, üretim, test, sertifikasyon süreçlerinin fizibilite ve risk değerlendirmeleri,
- Üst yönetim kademesi ile birlikte stratejilerin belirlenmesi,
- Yurt içinde mevcut imkânlarla bunu üretmiş ya da üretebilecek firmanın araştırılması (Kabilyet araştırmaları, Savunma Sanayi Müsteşarlığı, Havacılık Kümelenmeleri, Sanayi Odaları, diğer TSKGV kuruluşları ve benzer kuruluşlardan destek alınarak gerçekleştirilmektedir), Bu kapsamda çeşitli organizasyonlar ile üretici firmalar ile birebir görüşmeler yapılarak, üretim hatlarına ziyaretler gerçekleştirilmektedir.
- Belirlenen firma ya da firmalara ihtiyacın tam olarak tarif edilmesi. (TUSAŞ içinde ilgili program yönetimleri ve tasarım birimleri ile koordine sağlanarak; teknik şartname, ihtiyaç miktarları, ilk teslim tarihi, test ve kalite kabul şartları belirlenmektedir),
- Firmalar ile bilgi gizliliği sözleşmesi imzalanması,
- Gerekli durumlarda firma yetkilileri ile uçak üzerinde inceleme yapılması, montaj hatlarının ziyaret edilmesi ve tasarım ekipleri ile teknik toplantılar gerçekleştirilmesi,
- Firmadan teknik bilgi / teklif talep edilmesi, (RFTI, RFI, RFP süreçleri),
- Kabilyet ve teknik değerlendirmeler,
- Takvim ve fiyat müzakereleri,
- Firmanın varsa yatırım ihtiyacı belirlenmesi, (Hali hazırda Türkiye'de benzer yatırımların yapılmamış olması gözlemlenmektedir)
- Yatırım ihtiyacı olmayan konularda deneme üretim gerektiğinde deneme yapılması,
- Uygun bulunan firmaların Kalite Yönetim Sistemi ve Uçuşa Elverişlilik Süreçleri kapsamında değerlendirilerek TUSAŞ tarafından onaylanması süreçleri,
- Üretilebilirlik anlaşıldığında Sözleşme müzakerelerinin tamamlanması ile sipariş emirlerinin yayınlanarak çalışmaya başlanması,
- Tasarım ve geliştirme gereken iş paketlerinde, firmaların tasarım süreçleri, belirlenen kilometre taşlarında TUSAŞ teknik ekipleri ile birlikte değerlendirilmektedir.
- Üretimi tamamlanan ekipman/sistemlerin, TUSAŞ tarafından onaylanacak bir kabul/test prosedürüne uygun şekilde test raporları ile birlikte teslim edilmesi,
- Üretim için yatırım desteği gerekiyorsa bunun tespit edilip firmanın da bunu yapabileceği tespit edildiğinde sözleşme yapıp KOSGEB desteği sağlanması,

Yardımcı Sanayi Operasyonları Müdürlüğü

- TUSAŞ tarafından üretilen tüm programlara ait aşağıdaki iş kollarında aktarımı yapılan parçaların sözleşme ve aktarım şartlarının belirlenerek ihale süreçlerinin yönetimini yürütmektedir. Bu kapsamda:
  - Talaşlı İmalat,
  - Sac Metal Şekillendirme,
  - Kompozit,
  - Kablo,
  - Montaj/Alt Montaj,
  - Komponent,
  - Takım/Aparat Tasarım ve Üretim,
- TUSAŞ İmalat Mühendisliği tarafından

hazırlanan iş tanımlarına (SOW) istinaden dış kaynağa aktarımı talep edilen iş paketleri; iş kapsamı, proje tipi, üretim miktarları, teknik zorluk seviyesi, malzeme çeşidi, tezgâh ihtiyacı, özel proses onayları gibi birçok kriter göz önüne alınarak değerlendirilir,

- TUSAŞ onaylı tedarikçileri arasından uygun tedarikçi listesi belirlenerek, TUSAŞ PMS yazılım sistemi üzerinden firmalar ile teklif talep süreçlerinin yönetilmesi,
- Tezgâh kiralama vb. alternatif iş aktarım süreçleri kullanılarak, hızlı teslimat ihtiyacının karşılanması,
- Ürün ağacına bağlı olmayan, test ekipmanı vb ekipmanların tedariki,
- Yeni firma ile çalışılması ihtiyacı varsa, TUSAŞ internet sayfası üzerinde açıklanan prosedürler uygulanarak, başvuru ve değerlendirme süreçlerinin yönetilmesi,
- Teklif değerlendirmesi aşamasında, maliyet, kapasite, geçmiş kalite ve teslimat performansları ile teknik kabilyet yeterlilikleri değerlendirilerek uygun firma/firmaların belirlenmesi,
- Heryıl sonunda firmaların yukarıda belirtilen performansları değerlendirilerek, firmalar Bronz-Platin aralığında sertifikalandırılır.
- İş hacmi, risk ve teknik kabilyet kriterleri başta olmak üzere, finansal altyapı, organizasyon yapısı, sürdürülebilirlik, işbirliği yaklaşımı gibi konular da değerlendirilerek her bir iş tipinde yeterli sayıda "stratejik alt yüklenici firma" belirlenerek, tedarik zincirinin olgunluğu artırılmaktadır.
- Sanayi Odaları, Havacılık ve Savunma Kümeleri, Savunma Sanayi Müsteşarlığı ve benzer yapılar ile TUSAŞ ihtiyaçlarının yardımcı sanayi faaliyetleri çerçevesinde dış kaynaklarda yönetim süreçleri, başvuru ve yeni tedarikçi başvuru süreçleri, beklentiler, havacılık istekleri, üretim ve kalite istekleri gibi konuların yer aldığı sektörel bilgi paylaşımları için etkinlikler düzenlenmektedir.

Aselsan Tedarik Zinciri Yönetimi

Aselsan kurulduğu tarihten bu yana KOBİ ve yan sanayi firmalarıyla çalışmakta ve bu konuya büyük önem vermektedir. Stratejik planlarımızda yer alan ve muhtelif platformlarda da dile getirilen yerli yan sanayiden yararlanma politikamıza göre; yurt içinde üretimi mümkün olan her türlü mal ve hizmet alımı yerli kaynaklardan temin edilecek ve bu konularda Aselsan bünyesinde yeni yatırımlar yapılmayacaktır.

Son yıllarda artan iş yükü ve yan sanayi firmalarının teknolojik gelişmelerine paralel olarak, üretim faaliyetlerinin yanı sıra tasarım dahil anahtar çözümler temin edilmektedir. Bu konuda hedef sanayileşme piramidine uygun olarak alt yüklenici firmalarımızdan sistem/alt sistem bazında ürünler temin etmek olarak belirlenmiştir. Bunun sağlanması için kendi alt yüklenici yönetimi, proje yönetimi ve konfigürasyon yönetimi yeteneği bulunan kurumsal alt yüklenici firmalar geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Onaylı yan sanayi firmalarının gelişmelerine destek olmak amacıyla destek programları yürütülmektedir. Firmalara bedelsiz mesleki eğitim verilmesi, atıl ekipmanların yan sanayi firmalarına aktarılması, Aselsan bünyesinde bulunan test ekipmanlarının yan sanayi firmaları ile ortak kullanılması ve teknik danışmanlık sağlanmasının yanı sıra firmalara Aselsan tarafından geliştirilen Tedarikçi Finansman Modeli ile bankalar ile anlaşmalar yapılarak uygun koşullarda kredi imkânı sağlanmaktadır.

KOBİ ve yan sanayi kullanımının, Aselsan sorumluluklarının yerine getirilmesinde ne denli önemli olduğunun bilincinde olunarak, mevcut yan sanayi firmalarımızın desteklenerek gelişmelerine katkı sağlama ve nitelikli yeni yan sanayi firmalarının araştırılması faaliyetleri süreklilik arz eden faaliyetler arasında yer almaktadır.

Bu konuda detaylı bilgilere ve Aselsan tedarikçi aday başvuru formuna Aselsan kurumsal web sayfasından erişilebilen

<http://www.Aselsan.com.tr/tr-tr/tedarikciler/Sayfalar/default.aspx> Aselsan Tedarikçi Portalı üzerinden ulaşılabilmektedir.

TUSAŞ, SaSaD Koordinasyonunda Emekli Subayları Ağırladı

Türk Silahlı Kuvvetlerinin tedarik makâmı, askeri fabrika ve tersanelerinde çeşitli kademeler de geçmiş dönemlerde görev yapmış olan yaklaşık 125 emekli subay, SaSaD koordinasyonunda TUSAŞ'ın misafiri

olmuşlardır.

Bu ziyarette emekli subaylara, TUSAŞ'ın ürün ve kabiliyetlerine yönelik bir brifing verilerek, üretim ve montaj hattında bir gezi düzenlenmiştir.

Türkiye'nin, 2018 yılında Milli Katılım Sağlayacağı Savunma Sanayi Fuarları Belli Oldu

Türkiye, 2018 yılında Savunma Sanayi Müsteşarlığının koordinasyonunda, toplam yedi uluslararası savunma fuarına milli katılım gösterecek.

Savunma Sanayi Müsteşarlığının, sektör paydaşlarına yayınladığı listede, Türkiye, bu yıl toplam yedi Uluslararası Savunma Sanayi fuarına, savunma sanayi müsteşarlığının himayesinde milli katılım sağlayacak. Listede şu uluslararası fuarlar yer alıyor;

• DIMDEX 2018 - Katar/ Doha - 12/14 Mart 2018

• DSA 2018 - Malezya/ Kuala Lumpur -16/19 Nisan 2018

• KADEX 2018- Astana/ Kazakistan - 23/26 Mayıs 2018

• EUROSATORY 2018- Paris /Fransa - 11/15 Haziran 2018

• ADEX 2018 - Bakü / Azerbaycan - 25/27 Eylül 2018

• INDO DEFENCE - Cakarta/Endonezya - 7/10 Kasım 2018

• IDEAS 2018- Karaiçi/Pakistan - 27/30 Kasım 2018

SAVTEK 2018

Geleneksel hale gelen Savunma Teknolojileri Kongresi (SAVTEK) 27-29 Haziran 2018 tarihleri arasında Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın ortak himayelerinde ODTÜ-BİLTİR ile Derneğimiz tarafından icra edilecektir.

Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Savunma Sanayii

Müsteşarlığı'ndan yoğun üst düzey katılımının olacağı kongreye, derneğimiz üyelerinin güçlü destek ve katılımlarının olması beklenmektedir.

Kongre ile ilgili detaylı bilgi derneğimizden veya <http://www.savtek.metu.edu.tr/> adresinden edinilebilmektedir.